

diakonia

MÄNNISKOR SOM FÖRÄNDRAR VÄRLDEN

Valenkät om svensk biståndspolitik

Förord

I år är det val. Den svenska valdebatten handlar ofta om skatter, välfärd och andra inrikespolitiska frågor och utmaningar. Dessa frågor är väldigt viktiga, men Diakonias perspektiv på valet är något annorlunda. Vi fokuserar på hur svensk politik kan bidra till global utveckling och rättvisa. De beslut som fattas, eller inte fattas i rika länder såsom Sverige påverkar fattiga och utsatta människors situation i utvecklingsländerna.

Det handlar bland annat om klimatpolitiken. Världens fattiga drabbas hårdast av klimatförändringarnas konsekvenser. De rika länderna har ett stort ansvar och stor kapacitet att bidra till en lösning och svensk politik kan bidra till klimaträttvisa.

Biståndspolitikerna är viktig. Biståndet är inte perfekt, men det finansierar viktiga insatser för utsatta människor. Tyvärr använder givarländer biståndspengar för insatser i sina egna länder. Denna urholkning kan stoppas genom politiska beslut.

Utvecklingspolitiken handlar också om kapitalflykten från fattiga länder i form av skatteflykt. Utflödet av kapital är uppemot tio gånger större inflödet av bistånd till fattiga länder. Sverige och andra rika länder kan fatta beslut för att hindra detta.

Riksdagen har beslutat att alla Sveriges politikområden ska sträva efter att bidra till global utveckling, det ska vara en sammanhållen politik och målkonflikterna mellan olika delar av politiken ska uppmärksammas och åtgärdas. Rättighetsperspektivet ska genomsyra politiken. Detta är en god intention, men krafttag krävs för att detta ska ske i praktiken.

Diakonia vill bidra till en sammanhållen svensk politik för global utveckling och rättvisa. För att undersöka hur den svenska utvecklingspolitiken kommer att se ut efter valet har vi låtit ledarna för riksdagspartierna svara på en enkät om sin politik inom områdena: klimaträttvisa, bistånd, ansvarig utlåning och kapitalflykt.

Enkätsvaren från partiledarna utlovar nya grepp för klimaträttvisa, ökad makt åt fattiga länderna att styra över biståndet och löfte om en mer aktiv svensk politik för att motverka skatteflykt från fattiga länder. Dessa slutsatser går att dra – oavsett valutgång – då samtliga partiledare i riksdagen utlovar detta.

Bo Forsberg
Generalsekreterare Diakonia

Diakonia är det gemensamma biståndsorganet för fem svenska kyrkor. Genom stöd till hundratals organisationer världen över bidrar Diakonia till insatser för varaktig förändring av situationen för de mest utsatta och fattiga. Diakonias centrala arbetsområden är demokratisering, mänskliga rättigheter, jämställdhet, ekonomisk och social rättvisa samt fred och försoning. Grunden för allt vårt arbete är människors vilja att förändra och förbättra världen.

SIDA 2 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

HUVUDKONTOR
ADRESS 172 99 Sundbyberg
BESÖK Starrbäcksgatan 11
TELEFON 08-453 69 00
FAX 08-453 69 29
Diakonia.se

Upplägget av enkäten

SIDA 3 av (26)
 DATUM 2010-08-31
 FÖRFATTARE Magnus Walan

Frågorna

I enkäten ställdes 15 frågor indelade i fyra kategorier: Klimaträttvisa, Bistånd, Kapitalflykt, Ansvarfull utlåning och Politik för Global Utveckling. Frågorna inleddes med en kort bakgrundstext och Diakonias förslag på åtgärder inom detta område, sedan följde själva frågan. Svartalternativen var "Ja", "Möjligen" och "Nej". Det fanns utrymme att kommentera svaret eller frågan. Detta dokument finns på www.diakonia.se.

Svaren

För att få en överblick över partiledarnas svar har vi sammanställt svaren i en tabell. Nedan finns svaren samlade i en tabell där

- betyder att partiledaren svarat "Ja"
- att man svarat "Möjligen"
- att man svarat "Nej".

En del partier har valt att kommentera några, flertalet eller samtliga svar på frågorna. Dessa kommentarer finns sammanställda sist i dokumentet, fråga för fråga i den ordning som används i tabellen

Fråga Parti	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
M			-	-			-					-			-
C															
FP															
KD															
S															
V															
MP															

Sammanfattning

Tre partiledare – Lars Ohly (V), Maria Wetterstrand (MP) och Maud Olofsson (C) delar problembild och förslag på alla eller i stort sett alla områden.

Gör man en rangordning blir det utifrån antal gröna gubbar följande lista.

Gubbe Parti				Ej direkt svar
Lars Ohly V	15	0	0	0
Maria Wetterstrand Mp	14	1	0	0
Maud Olofsson C	14	0	1	0
Göran Hägglund Kd	12	3	0	0
Mona Sahlin S	12	3	0	0
Jan Björklund Fp	9	4	2	0
Fredrik Reinfeldt M	5	3	2	5

Svårigheter att mäta och dra slutsatser

Det finns dock svårigheter att utifrån denna tabell med löften göra bedömningar av hur politiken kommer att föras i praktiken.

- Huruvida ett parti som sitter i regeringen prioriterar och får genomslag för sin politik inom ett område, är svårt att bedöma. Samtliga allianspartier anser till exempel att olika länders fördelning i fråga om utsläppsminskningar i klimatförhandlingarna ska utgå från ekonomisk kapacitet och historiskt ansvar för utsläpp. Trots det har Diakonia svårt att se att detta har

- För ett parti i opposition kan det vara enkelt att hävda att man har en ambitiös politik, eftersom man inte har regeringsansvar och därmed inte kan visa i vilken grad man vill leva upp till de löften man ger. Flera av frågorna var aktuella förra regeringsperioden där den socialdemokratiska regeringen fick stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Det kan också finnas skäl att reservera sig för att partiledare inte uppfattat problembild och fråga på samma sätt som vi gör det. Vilket också ibland kan noteras i kommentarerna från partiledarna.

Vi har valt att ibland lyfta fram frågor som inte alltid är enkla att beskriva och uppmärksamma. Till exempel frågan om skatteflykt från fattiga länder. Men vi har ambitionen att lyfta frågor som har stor betydelse för fattiga och marginaliserade män, kvinnor och barn. Frågor som organisationer som arbetar mot fattigdom och för mänskliga rättigheter i fattiga länder ofta lyfter fram. För utveckling är så mycket mer än bistånd till fattiga länder. Det handlar väldigt mycket om beslut eller avsaknad av beslut i fattiga länder – till exempel utsläpp av växthusgaser. Vi vill dessutom vara konstruktiva och ge konkreta och realistiska förslag till hur politiken kan förändras i ett land som Sverige.

Trots svårighet att mäta måste vi lyfta fram Lars Ohly (V) som på alla punkter delar vår problembild och våra förslag, men också Maria Wetterstrand (MP) och Maud Olofsson (C) som tydligt markerar att man delar Diakonias problembild och förslag på nästan alla områden (14 av 15).

Tre frågor med total enighet ger hopp om förändrad politik; – nya grepp för klimaträttvisa, fattiga ländernas styrning av biståndet och motverkande av skatteflykt från fattiga länder

SIDA 5 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Trots svårigheter att dra långtgående slutsatser finns det i enkäten tre frågor som samtliga partiledare har besvarat positivt;

1. Klimaträttvisa – rika ländernas ansvar för utsläppsminskningar och finansiering av klimatskador i fattiga länder
2. Biståndet styrs av demokratiskt framtagna planer i fattiga länder – inte givarnas agendor
3. Motverka skatteflykt från fattiga länder - öppenhet och automatiskt utbyte av information kring skattefrågor som ett sätt att motverka skatteflykt via skatteparadis

Dessa tre frågor är alla viktiga och centrala för en trovärdig bistånds- och utvecklingspolitik. Det är därför mycket glädjande att det finns en total samstämmighet bland riksdagspartiernas samtliga partiledare kring dessa frågor. Det ger oss stora förhoppningar om en ny kursriktning kring just dessa frågor.

Klimaträttvisa – rika ländernas ansvar för utsläppsminskningar och finansiering av klimatskador i fattiga länder

Riksdagens partier kommer alla att verka för att ansvarsfördelningen av de klimatåtgärder som beslutas om i FN:s klimatförhandlingar ska baseras på historiskt ansvar, ekonomisk kapacitet och att hänsyn tas till fattigdomssituationen i respektive land.

FN:s klimatkonvention påpekar att klimatförändringarna är en global fråga som kräver ett stort mått av samarbete mellan världens länder. Enligt konventionen ska ländernas åtgärder baseras på respektive lands ansvar, kapacitet och sociala och ekonomiska förhållanden. I praktiken innebär detta att EU, USA och andra industriländer har ett stort ansvar att minska utsläppen och finansiera åtgärder i utvecklingsländerna.

Diakonia anser att Sverige bör verka för att börde-fördelningen av klimatåtgärder bygger på de respektive ländernas historiska utsläpp och ekonomiska kapacitet. Även utvecklingsländer bör åta sig åtgärder, men de allra fattigaste människorna bör undantas från ansvar för klimatåtgärder. De måste få sätta fattigdomsbekämpningen främst.

Frågan till partiledarna; Anser du och ditt parti att Sverige inom klimatförhandlingarna ska verka för att ansvarsfördelningen av åtgärder baseras på historiskt ansvar, ekonomisk kapacitet och att hänsyn tas till fattigdomssituationen i de respektive länderna?

Både (M) och (S) nämner i kommentarer till denna fråga att allteftersom länder utvecklas ekonomiskt bör deras ansvar för åtgärder öka. Denna successiva ansvarsförskjutning är i linje med vad modellen ”Greenhouse Development Rights” förespråkar, vilken (MP) enligt sin kommentar till frågan anser vara en bra modell

att utgå från. Den breda samstämmigheten i denna fråga är glädjande och visar på att svenska positioner inom klimatförhandlingarna bör ha ett tydligt utvecklingsperspektiv oberoende av sammansättningen i riksdag och regering efter valet i september – oavsett vilket block som vinner.

SIDA 6 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Biståndet styras av demokratiskt framtagna planer i fattiga länder – inte givarnas agendor eller krav på återhållen ekonomisk politik

Partiledarna är även överens om att biståndet ska styras av demokratiskt framtagna planer som utgår från fattiga människors behov och prioriteringar (fråga 6).

I enlighet med den så kallade Parisdeklarationen ska biståndet främja demokratiskt ägarskap i mottagarländerna. Världsbanken och Internationella Valutafonden (IMF) ställer detaljerade villkor på hur den ekonomiska politiken i utvecklingsländerna ska utformas i samband med resursöverföringar som ofta kört över nationella demokratiska processer eller varit irrelevanta för fattigdomsbekämpning.

Enligt Världsbankens egen utvärderingsenhet är Världsbankens kriterier (CPIA) för överföring av resurser inriktade på andra aspekter än att bidra till tillväxt och fattigdomsbekämpning. En annan utvärdering från samma organ konstaterar att Världsbankens program ofta förbiset fattiga människors deltagande. IMF:s mycket strikta krav på ländernas ekonomiska politik kvarstår trots löften om ökad flexibilitet. Dessa krav gör att fattiga länder har svårt att genomföra satsningar på hälsovård och utbildning.

Diakonia anser att krav ska ställas på både givare och mottagare för öppenhet och att säkra att bistånd ger resultat vad gäller fattigdomsbekämpning, miljöhänsyn och främjande av demokrati och mänskliga rättigheter. Biståndet bör i mycket större utsträckning baseras på lokalt framtagna prioriteringar. Givares detaljerade krav som motverkar fattigdomsbekämpning och demokratiska processer bör upphöra.

Frågan till partiledarna; Anser du och ditt parti att biståndet ska styras av demokratiskt framtagna planer som utgår från fattiga människors behov och prioriteringar?

Göran Hågglund (KD) ser detta som en nödvändighet för att på ett framgångsrikt sätt bekämpa fattigdomen och Jan Björklund/Folkpartiet vill att biståndet ska inriktas på länder där de fattigas behov kommer till uttryck via demokratiska kanaler. **Fredrik Reinfeldt (M)** och **Mona Sahlin (S)** påpekar att även om de vill att fattiga människors behov och prioriteringar ska styra så vilar ett stort ansvar även på mottagarländerna. Enligt de besked som lämnas i denna enkät skall således den svenska biståndspolitik utgå snarare från behoven hos fattiga människor i utvecklingsländerna än från svenska nationella intressen.

Ny politik för att motverka skatteflykt från fattiga länder – öppenhet och automatiskt utbyte av information kring skattefrågor som ett sätt att motverka skatteflykt via skatteparadis

SIDA 7 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Den tredje frågan där alla partiledare svarat ja handlar om öppenhet och automatiskt utbyte av information kring skattefrågor som ett sätt att motverka skatteflykt via skatteparadis (fråga 11).

Utvecklingsländerna beräknas förlora mellan 850 och 1 000 miljarder USD årligen (siffror från 2006) på grund av kapitalflykt, dvs. ett oregistrerat kapitalflöde som går från utvecklingsländer till OECD-länder eller så kallade skatteparadis. Kapitalflykten innebär att för varje biståndskrona så försvinner ca tio kronor som oregistrerat kapital ut ur utvecklingsländerna. Det är pengar som skulle kunna användas till att bekämpa fattigdomen och hantera effekter av klimat- och finanskrisen. Att stoppa detta utflöde av kapital skulle öka förutsättningarna för en inhemsk mobilisering av resurser och minska biståndsberoendet.

Den största delen (64 procent) av kapitalflykten står den kommersiella sektorn för genom olika metoder (lagliga och olagliga) för att undvika skatt. Det sker exempelvis genom att varor eller tjänster säljs inom en multinationell koncern till konstgjort höga eller låga priser. Utvecklingsländer beräknas förlora 160 miljarder USD årligen i uteblivna skatteintäkter på grund av dessa sätt att undvika skatt. Denna typ av skatteflykt underlättas av att internationella regler tillåter företag att enbart redovisa vinster globalt, och inte vinsterna från verksamheterna i varje land där de verkar.

Diakonia anser att det behövs internationella regler som ålägger företag att redovisa sina vinster land för land, vilket skulle möjliggöra för utvecklingsländer att se potentiella skatteuttag, främja öppenhet och på sikt gynna företag som vill agera ansvarsfullt.

Frågan till partiledarna; Kommer du och ditt parti att arbeta för att det införs internationella regler som ålägger företag att redovisa vinsterna land för land där de verkar som ett sätt att minimera skatteflykt?

Fredrik Reinfeldt (M) och **Jan Björklund (FP)** påpekar båda i sina kommentarer att vissa rättsliga problem kan finnas, men håller med om att öppenhet och informationsutbyte är viktigt. Denna samstämmighet kring konkreta åtgärder är positivt och borgar för att Sverige inom OECD, EU och andra sammanhang kommer att driva på för att motverka skatteflykt.

Tre områden där alla utom moderaternas Fredrik Reinfeldt är eniga; klimatfinansiering via FN ej Världsbanken, stöd till nya finansieringskällor samt stöd till en procents nivå.

Klimatfinansiering ska gå via FN och inte via Världsbanken

Det finns frågor där enigheten är stor, men inte fullständig. Kanaler för överföring av klimatfinansieringen bör enligt partierna vara kopplad till FN (fråga 2).

Utsatta och fattiga människor är redan nu drabbade av klimatförändringarnas konsekvenser. Det är viktigt att adekvata summor, additionella till tidigare utlovade biståndslöften avsätts för att stödja åtgärder i utvecklingsländer. Men minst lika viktigt är kontrollen över klimatfinansieringen. Världsbanken har förts fram som ett

alternativ för kanalisering av finansieringen. Världsbankens styrelseskick har dock demokratiska brister, utvecklingsländerna har kritiserat användandet av Världsbanken och banken har ännu inte tydligt visat att man är klimatvänlig i sina egna satsningar.

Diakonia anser att Sverige bör kanalisera sitt bidrag till klimatfinansieringen via institutioner som genomsyras av demokratiskt ägarskap, öppenhet och inflytande av mottagarländerna och som är underställda FN:s klimatkonvention.

SIDA 8 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Frågan till partiledarna; Kommer du och ditt parti verka för att Sveriges bidrag till den globala klimatfinansieringen kanaliseras genom institutioner eller mekanismer som är underställda FN:s klimatkonvention?

Samtliga partiledare exklusive Fredrik Reinfeldt (M) stödjer principen att klimatfinansiering skall gå via FN och inte Världsbanken.

Stöd för nya finansieringskällor för klimatstöd som nya skatter på flygresor

Det finns även en bred men inte absolut samling kring att nya finansieringskällor för klimatstöd bör skapas (fråga 3).

Bakgrunden är att såväl Bali Action Plan, klimatkonventionen som Kyotoprotokollet slår fast att nya pengar måste fram för att utvecklingsländerna ska kunna möta klimatutmaningen. De förslag på finansiering som hittills presenterats inom klimatförhandlingarna är dock otillräckliga jämfört med behoven. Därför finns ett behov av att undersöka nya finansieringskällor. Det finns en rad förslag kring detta, men ännu har för lite skett för att dessa förslag ska realiseras.

Forskare pekar på enorma och växande kostnader för anpassningskostnader och skador i fattiga länder som följd av industriländernas historiska utsläpp.

Diakonia anser att Sverige ska vara pådrivande för att skapa nya finansieringsmekanismer för att mobilisera tillräckliga, stabila och förutsägbara summor till klimatåtgärder i utvecklingsländerna.

Frågan till partiledarna; Kommer du och ditt parti att verka för att Sverige inom klimatförhandlingarna driver på för att skapa nya finansieringskällor?

Samtliga partiledare utom Fredrik Reinfeldt (M) vill uttryckligen ge stöd till denna tanke.

Sverige ska fortsätta avsätta motsvarande en procent i bistånd

Bakgrunden till frågan om en procent av BNI i bistånd är att biståndet från medlemmarna i de rika ländernas samarbetsorganisation OECD/DAC har minskat och det ser inte ut som om löftena som gavs 2005 om en ökning av biståndet med

50 miljarder US/D per år kommer att infrias. Skall millenniemålen uppnås behöver det globala biståndet trefaldigas jämfört med 2002 års nivåer. Samtidigt står vi inför en global finans- och klimatkris som drabbar fattiga människor hårt.

I ljuset av detta är ett fortsatt högt bistånd viktigt.

Diakonia anser att Sverige fortsatt ska agera föregångsland och ge minst en procent av bruttonational inkomsten (BNI) i bistånd.

SIDA 9 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Frågan till partiledarna; Anser du och ditt parti att Sverige bör fortsätta ge en procent av BNI i bistånd?

Samtliga partiledare utom Fredrik Reinfeldt (M) vill uttryckligen ge stöd till en procent av BNI i bistånd.

Även om inte alla partier svarar direkt jakande på frågan tycks alla partier vilja att Sveriges stöd till klimatanpassning ska ta särskild hänsyn till jämställdhets-situationen i de länder där åtgärder genomförs (fråga 4).

Tre frågor med särskilt stora motsättningar – urholkning av biståndet, skuldsanering för fattiga länder och frågan om klimatfinansieringen ska tas fråga vanliga biståndet eller inte?

Urholkning av biståndet – ska allt bistånd kunna utvärderas gentemot biståndets mål eller inte?

Den första frågan handlar om urholkningen av biståndet (fråga 7). **Lars Ohly (V)**, **Maud Olofsson (C)** och **Göran Hägglund (KD)** (med kommentar) påvisar att de anser att Sverige bör föregå med gott exempel och inte använda biståndet till kostnader som inte handlar om att stärka fattiga människor eller kan utvärderas mot biståndets mål.

Även **Maria Wetterstrand (MP)** svarar jakande på frågan, men tillägger att kostnader för utländska studenter som kommer till Sverige för att studera kan tas från biståndet.

Fredrik Reinfeldt (M) anser att utgiftsposter i biståndsbudgeten är en sak för regeringen att besluta om och att OECD-DAC:s regelverk kring vad som får räknas som bistånd borde vara mer flexibelt. Moderaterna "ser inte heller någon konflikt mellan att stärka fattiga människor och främja skuldavskrivningar för fattiga länder", vilket kan tyda på att man anser att skuldavskrivningar är en naturlig del av biståndsbudgeten.

Mona Sahlin (S) vill slå vakt om, och följa OECD-DAC:s regler, och i enlighet med dessa anser man att vissa flyktingkostnader och avräkningar av skulder kan tas från biståndet.

Jan Björklund (FP) lyfter även de fram OECD-DAC:s regler och menar att vissa kostnader för flyktingmottagande kan tas från biståndsbudgeten. Svaren på denna fråga tyder på att biståndspolitikerna inte är direkt kopplad till de två nuvarande partipolitiska blocken.

Lars Ohly (V), **Maud Olofsson (C)**, **Göran Hägglund (KD)** och **Maria Wetterstrand (MP)** bildar en grupp av partier som tydligast vill förhindra urholkning av biståndsbudgeten. **Jan Björklund (FP)** och **Mona Sahlin (S)** vill följa

OECD-DAC:s regler medan **Fredrik Reinfeldt (M)** ser ett behov av att göra dessa regler mer flexibla.

SIDA 10 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Ska fattiga skuldsatta länder kunna få skuldsanering i särskilt internationellt organ?

Den andra frågan där svaren är olikartade handlar om skuldsanering för utvecklingsländerna och om att skapa en oberoende internationell mekanism för att på ett rättvist sätt pröva dessa skulder (fråga 14). **Maud Olofsson (C)** och **Lars Ohly (V)** är positivt inställda till att skapa en mekanism, vilket även Socialdemokraterna är men menar även att avskrivningar ska kombineras med demokratiska, ekonomiska och korruptionsbekämpande reformer.

Göran Hägglund (KD) och **Maria Wetterstrand (MP)** är öppna för att diskutera en ny mekanism. **Jan Björklund (FP)** vill att man ska använda de nuvarande systemen. **Fredrik Reinfeldt (M)** anser inte att en ny mekanism ska skapas, man menar att en sådan skulle leda till att utvecklingsländerna skulle få ännu svårare att låna pengar.

Ska klimatfinansieringen tas fråga vanliga biståndet eller inte?

En fråga (fråga 8) där en skiljelinje mellan regerings- och oppositionspartier kan skönjas gäller klimatfinansieringen och biståndsbudgeten. Bland regeringspartierna är det bara **Maud Olofsson (C)**s som svarar "Ja" på frågan om klimatfinansieringen ska vara additionell till biståndet, men i sin kommentar till frågan skriver man följande: "Stödet ligger (och kommer att fortsatt ligga) inom en procent av BNI men över det internationella biståndsmålet om 0,7 procent av BNI.", vilket i praktiken är att besvara frågan nekande.

Samtliga oppositionspartier svarar "Ja". De sistnämnda har i en budgetmotion under våren 2010 angivit att om man vinner valet kommer man göra vissa satsningar på klimatfinansiering utöver biståndsramen på en procent av BNI.

I vissa frågor som Diakonia ställt har partiledarna valt att ge kommentarer. Kommentarererna redovisas från nästa sida och framåt.

A. Klimaträttvisa

SIDA 11 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Historiskt ansvar och ekonomisk kapacitet

FN:s klimatkonvention påpekar att klimatförändringarna är en global fråga som kräver ett stort mått av samarbete mellan världens länder. Enligt konventionen ska ländernas åtgärder baseras på respektive lands ansvar, kapacitet och sociala och ekonomiska förhållanden. I praktiken innebär detta att EU, USA och andra industriländer har ett stort ansvar att minska utsläppen och finansiera åtgärder i utvecklingsländerna.

Diakonia anser att Sverige bör verka för att bördefördelningen av klimatåtgärderna bygger på de respektive ländernas historiska utsläpp och ekonomiska kapacitet. Även utvecklingsländer bör åta sig åtgärder, men de allra fattigaste människorna bör undantas från ansvar för klimatåtgärder. De måste få sätta fattigdomsbekämpningen främst.

Anser du och ditt parti att Sverige inom klimatförhandlingarna ska verka för att ansvarsfördelningen av åtgärder baseras på historiskt ansvar, ekonomisk kapacitet och att hänsyn tas till fattigdomssituationen i de respektive länderna?

Fredrik Reinfeldt (M): Ansvaret för åtgärder kan fördelas på flera sätt, allt det ni nämner måste naturligtvis vägas in. I takt med den ekonomiska utvecklingen ska det, inom ramen för ett globalt klimatavtal, vara möjligt att ställa högre krav på utsläppsminskningar.

Jan Björklund (FP): Det är rimligt att rikare länder som byggt upp sitt välstånd med hjälp av fossil energi tar ett större ansvar för att minska utsläppen.

Göran Hägglund (KD): Det är orimligt att ställa samma krav på fattiga länder som på oss i EU. Vi kunde modernisera våra ekonomier på billig olja. Nu begär vi att fattiga länder skall betala betydligt mera för energin. Då måste vi dels hjälpa till med finansieringen – som till exempel investeringar i kolsnål teknik – samt anpassningsåtgärder. Ju mera de rika länderna är beredda att vara delaktiga i denna typ av åtgärder, desto tydligare krav kan vi ställa på fattiga länder vad gäller att begränsa utsläppen.

Utsläppen stannar mycket länge i atmosfären och en bedömning av ansvar måste därför ta hänsyn både till dagens utsläpp och tidigare utsläpp. Det finns ju också en nära koppling mellan historiska utsläpp och nuvarande teknologisk och ekonomisk nivå.

Mona Sahlin (S): De rika länderna måste ta ett större ansvar för den globala klimatomställningen. Hänsyn måste tas till fattigdomssituationen. De utvecklingsländer som är på väg att utvecklas, men som fortfarande har en delvis fattig befolkning, ska dock kunna bidra.

Maria Wetterstrand (MP): Miljöpartiet anser Stockholm Environment Institutes "Greenhouse Development Rights" var en bra modell att utgå ifrån. I dagsläget är det viktigaste att Kyotoprotokollet förlängs och att vi får bindande åtgärder med möjlighet till sanktioner.

SIDA 12 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Ägarskap av klimatfinansieringen

Utsatta och fattiga människor är redan nu drabbade av klimatförändringarnas konsekvenser. Det är viktigt att adekvata summor, additionella till tidigare utlovade biståndslöften avsätts för att stödja åtgärder i utvecklingsländer. Men minst lika viktigt är kontrollen över klimatfinansieringen. Världsbanken har förts fram som ett alternativ för kanalisering av finansieringen. Världsbankens styrelseskick har dock demokratiska brister, utvecklingsländerna har kritiserat användandet av Världsbanken och banken har ännu inte tydligt visat att man är klimatvänlig i sina egna satsningar.

Diakonia anser att Sverige bör kanalisera sitt bidrag till klimatfinansieringen via institutioner som genomsyras av demokratiskt ägarskap, öppenhet och inflytande av mottagarländerna och som är underställda FN:s klimatkonvention.

Kommer du och ditt parti verka för att Sveriges bidrag till den globala klimatfinansieringen kanaliseras genom institutioner eller mekanismer som är underställda FN:s klimatkonvention?

Fredrik Reinfeldt (M): Redan idag arbetar vi så. Vårt stöd för FN är starkt, FN är dock beroende av medlemsländernas kontinuerliga engagemang för att kunna vara flexibelt och effektivt. Moderaterna menar att klimatfinansieringen ska ske genom existerande institutioner, inga nya bör i dagsläget skapas, utan vi ska använda oss av de som just nu är ändamålsenliga. Världsbanken är också en sådan existerande institution där stora framsteg nåtts genom Voice reformen som Sverige drivit.

Jan Björklund (FP): Det är viktigt att resurserna kanaliseras på ett sådant sätt att de används effektivt och ger verklig klimatnytta, samtidigt som länderna själva har möjlighet att påverka hur de används.

Göran Hägglund (KD): Ja, det är viktigt att stödja FN:s klimatrelaterade fonder som SCCF, LDCF & Anpassningsfonden, inte minst på grund av att de har ett tydligt demokratiskt ägarskap och slår vakt om utvecklingsländernas inflytande över hur medlen ska spenderas.

Mona Sahlin (S): Finansieringen av åtgärder i utvecklingsländer – underställd FN:s klimatkonvention – bör vara en del av ett nytt klimatavtal.

Innovativa finansieringskällor

Såväl Bali Action Plan, klimatkonventionen som Kyotoprotokollet slår fast att nya pengar måste fram för att utvecklingsländerna ska kunna möta klimatutmaningen. De förslag på finansiering som hittills presenterats inom klimatförhandlingarna är dock otillräckliga jämfört med behoven. Därför finns ett behov av att undersöka nya finansieringskällor. Det finns en rad förslag kring detta, men ännu har för lite skett för att dessa förslag ska realiseras.

Diakonia anser att Sverige ska vara pådrivande för att skapa nya finansieringsmekanismer för att mobilisera tillräckliga, stabila och förutsägbara summor till klimatåtgärder i utvecklingsländerna.

Kommer du och ditt parti att verka för att Sverige inom klimatförhandlingarna driver på för att skapa nya finansieringskällor?

Fredrik Reinfeldt (M): Vi kan inte spekulera i en pågående process. Principen är dock att bygga vidare på de finansieringssystem och fonder som i dagsläget redan existerar. Vi ser dock positiv på att den privata sektorn bidrar med finansieringskällor till att hantera klimatförändringarna.

Göran Håglund (KD): Ja, kostnaderna för klimatförändringen i utvecklingsländer är enorma, och det behövs nya innovativa finansieringsmekanismer. Kristdemokraterna anser att EU bör ha en särskild budgetpost, benämnd Klimatsäkerhet, som ska användas för klimatinvesteringar i utvecklingsländerna. En del av finansieringen kan komma från innovativa finansieringsmekanismer, till exempel genom intäkter från auktionering av utsläppsrätter. Det finns flera förslag på andra innovativa finansieringsmekanismer och vi vill att den internationella diskussionen om dessa snabbas på.

Mona Sahlin (S): Dessa nya finansieringskällor kan härröra från olika internationella mekanismer; avgifter på flyget, skatt på flygbränsle, avgift på CDM-projekt med mera.

Jämställd klimatanpassning

Effekterna av ett förändrat klimat drabbar olika grupper på olika sätt. I många utvecklingsländer har kvinnor och män traditionellt sett haft olika roller när det gäller sysslor och hantering av naturresurser. Med ett förändrat klimat kan kvinnor, som ansvarar för vatten- och matförsörjning bli särskilt drabbade. Kvinnor har också erfarenheter och kunskaper att bidra med för att förbättra utformningen av åtgärder för klimatanpassning. För att klimatanpassningen ska vara effektiv måste därför bakomliggande policier innehålla genusanalyser av de åtgärder som görs.

Diakonia anser att Sveriges ska driva på för att genusanalyser genomförs av de klimatanpassningsåtgärder som Sverige stödjer och kommer att stödja, samt att dess åtgärder får tydliga implikationer i genomförandet.

SIDA 13 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Kommer du och ditt parti säkra att genusperspektivet blir tydligt i de åtgärder för klimatanpassning som Sverige stödjer och kommer att stödja?

SIDA 14 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Fredrik Reinfeldt (M): Vi har arbetat strategiskt med biståndsarbetet för att stärka kvinnors rättigheter. Sambanden mellan klimat, miljö, global utveckling och fattigdom är komplexa på grund av klimat- och miljöfrågornas kopplingar till andra utvecklingsfrågor såsom ekonomisk tillväxt, handel, jordbruk, konflikter, migration, hälsa, utbildning, jämställdhet och kvinnors situation. För att Sverige ska kunna bidra effektivt krävs därför nära samarbete med andra länder och aktörer. Regeringens kommande miljö- och klimatpolicy för utvecklingssamarbetet som det moderata statsrådet Gunilla Carlsson tar fram, har ett starkt jämställdhetsperspektiv och fokus på kvinnor.

Jan Björklund (FP): Sverige bör i lämpliga sammanhang arbeta för att ett jämställdhetsperspektiv finns med i de klimatinsatser som Sverige är inblandad i.

Göran Hägglund (KD): Att ha ett helhetsgrepp är en av förutsättningarna för att bekämpa fattigdomen i världen. Vi vill att en av prioriteringarna i det svenska biståndet ska vara satsningar på kvinnor.

Även när det gäller klimatanpassning är det viktigt att kvinnors erfarenheter tas till vara och att jämställdhet eftersträvas i alla åtgärder.

Mona Sahlin (S): Fattiga människor på södra halvklotet drabbas hårdare av klimatförändringarna än rika i norr. I gruppen fattiga är kvinnor och barn mest utsatta. Kvinnor tvingas till exempel gå långa sträckor i brännande hetta för att söka vatten och bränsle.

B. Bistånd kvantitet och kvalitet

• Fortsatt en procent av BNI i bistånd

SIDA 15 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Biståndet från medlemmarna i de rika ländernas samarbetsorganisation OECD/DAC har minskat och det ser inte ut som om löftena som gavs 2005 om en ökning av biståndet med 50 miljarder USD årligen kommer att infrias. Ska millenniemålen uppnås behöver det globala biståndet trefaldigas jämfört med 2002 års nivåer. Samtidigt står vi inför en global finans- och klimatkris som drabbar fattiga människor hårt.

I ljuset av detta är ett fortsatt högt bistånd viktigt.

Diakonia anser att Sverige fortsatt ska agera föregångsland och ge minst en procent av bruttonational inkomsten (BNI) i bistånd.

Anser du och ditt parti att Sverige bör fortsätta ge en procent av BNI i bistånd?

Fredrik Reinfeldt (M): Moderaterna anser att biståndspolitiken bör utgå från ett utvecklingsmål snarare än utbetalningsmål. Vi anser även att vi behöver se över budgeteringsprinciperna och öka möjligheten till förutsägbarhet. Det gäller inte bara när BNI minskar kraftigt och biståndet i faktiska kronor således per automatik minskar, utan även när BNI ökar snabbt och vi ska trycka ut miljarder i systemet. Ett utbetalningsmål i en viss procentenhet av BNI skapar en ryckighet i biståndet som försvårar utvecklingsarbetet.

Jan Björklund (FP): Alliansregeringen är den första svenska regering som har uppnått enprocentmålet över en hel mandatperiod. Biståndet har ökat med 40 procent jämfört med den förra mandatperioden. Under 2003–2006 uppgick s-regeringens totala biståndsvolymer till 92 miljarder kronor. Motsvarande siffra för alliansregeringen är 128 miljarder kronor. Det är en ökning med 36 miljarder för världens fattiga. Om hänsyn tas till att BNI har ökat sedan 2006 har alliansregeringens fyra biståndsbudgetar totalt varit 15 miljarder större än s-regeringens.

Göran Hägglund (KD): Ja, det är en oerhört viktig fråga för mitt parti att Sverige fortsätter att ge ett generöst bistånd, minst en procent av BNI. Vi har ett moraliskt ansvar att bekämpa fattigdom och förtryck och stödja en rättvis och hållbar utveckling i fattiga länder.

Mona Sahlin (S): Vi socialdemokrater vill att det svenska utvecklingssamarbetet ska präglas av hög ambition, hög kvalitet och ge resultat. Vi vill att Sverige ska ge en procent av bruttonationalinkomsten i bistånd.

Maria Wetterstrand (MP): Resurser till klimatåtgärder ska vara additionellt till biståndet.

Demokratiskt ägarskap och fattiga människors deltagande i utformningen av biståndsinsatser

SIDA 16 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

I enlighet med den så kallade Parisdeklarationen ska biståndet främja demokratiskt ägarskap i mottagarländerna. Världsbanken och Internationella Valutafonden (IMF) ställer detaljerade villkor på hur den ekonomiska politiken i utvecklingsländerna ska utformas i samband med resursöverföringar som ofta kört över nationella demokratiska processer eller varit irrelevanta för fattigdomsbekämpning.

Enligt Världsbankens egen utvärderingsenhet är Världsbankens kriterier (CPIA) för överföring av resurser inriktade på andra aspekter än att bidra till tillväxt och fattigdomsbekämpning. En annan utvärdering från samma organ konstaterar att Världsbankens program ofta förbisettt fattiga människors deltagande. IMF:s mycket strikta krav på ländernas ekonomiska politik kvarstår trots löften om ökad flexibilitet. Dessa krav gör att fattiga länder har svårt att genomföra satsningar på hälsovård och utbildning.

Diakonia anser att krav ska ställas på både givare och mottagare för öppenhet och att säkra att bistånd ger resultat vad gäller fattigdomsbekämpning, miljöhänsyn och främjande av demokrati och mänskliga rättigheter. Biståndet bör i mycket större utsträckning baseras på lokalt framtagna prioriteringar. Givares detaljerade krav som motverkar fattigdomsbekämpning och demokratiska processer bör upphöra.

Anser du och ditt parti att biståndet ska styras av demokratiskt framtagna planer som utgår från fattiga människors behov och prioriteringar?

Fredrik Reinfeldt (M): Moderaterna är övertygade om att utveckling ytterst drivs av människors egen vilja och förmåga. Huvudansvaret för fattigdomsbekämpning och utveckling vilar på utvecklingsländernas regeringar, ansvaret gentemot den egna befolkningen ligger hos dem. Vad gäller det svenska biståndet ska det fortsatt utformas i samarbete med mottagarlandet och deras egna fattigdomsbekämpningsstrategier. Dock kan vi som givare aldrig avvika från krav på öppenhet, transparens, resultatredovisning och spårbarhet. Såväl svenska skattebetalares som de fattiga människorna i mottagarlandet måste kunna vara säkra på att pengarna når rätt och gör rätt.

Jan Björklund (FP): Ambitionen ska vara att det är mottagarländernas fattigdomsstrategier som styr. Folkpartiet menar dessutom att biståndet bör inriktas på länder där de fattigas behov kommer till uttryck via demokratiska kanaler.

Göran Hägglund (KD): Ja, demokrati och lokalt ägarskap är en nödvändighet för en framgångsrik fattigdomsbekämpning.

Krav bör ställas av givarländer att mottagarländer ska respektera mänskliga rättigheter, främja demokrati och motverka korruption. Pengar ska inte gå till diktatorers eller korrupta politikers fickor, till förtryck av människor eller till kapprustning. Samtidigt ska reglerna inte vara för rigida, exempelvis när det gäller den ekonomiska politiken, eftersom ansvaret ytterst ligger på de demokratiskt valda församlingarna i mottagarländerna och måste så göra. En del av biståndet är dock att ha ett globalt erfarenhetsutbyte, där frågor om vilka styrmedel som är verksamma är en naturlig del.

Mona Sahlin (S): Vi ställer krav på givarna men också på mottagarländerna. Huvudansvaret för en positiv utveckling ligger hos varje land och dess befolkning. Demokrati, mänskliga rättigheter och den förda ekonomiska politiken får inte stå i vägen för en hållbar utveckling i det mottagande landet.

Länge riktades berättigad kritik mot IMF och Världsbanken för deras nyliberala reformeringsbehov. Delvis har detta förändrats. I Världsbankens program tas i dag större hänsyn till de fattiga ländernas egna prioriteringar för en effektiv fattigdomsbekämpning. Men fortfarande återstår en del att göra. Exempelvis bör demokrati och mänskliga rättigheter i högre grad vara förknippat med organisationens utlåning.

Sverige måste, i Världsbanken och andra sammanhang, vara en pådrivande kraft för klimatomställning.

SIDA 17 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Ingen urholkning av biståndet i Sverige – allt bistånd ska kunna utvärderas gentemot biståndets mål

En effektiv användning av varje biståndskrona är av största vikt för att bekämpa fattigdomen. Samtidigt urholkas biståndet från DAC-länder genom att kostnader för till exempel mottagning av flyktingar och utländska studenter – pengar som aldrig lämnar Europa, och genom skuldavskrivningar tas från biståndet. Detta går stick i stäv med åtaganden givare gjort i FN:s så kallade Monterrey överenskommelse. Skuldavskrivningarnas belopp har "blåsts upp" för att i praktiken spara in bistånd. På detta sätt har Sverige räknat av mer än 10 miljarder kronor sedan 2006 (så kallade skuldavskrivningar och flyktingverksamhet i Sverige).

Diakonia anser att denna typ av urholkning av biståndet bör upphöra då den inte gynnar fattiga människor, vilket är syftet med bistånd. Dessa avräkningar kan inte utvärderas på ett seriöst sätt och mätas gentemot biståndets mål..

Anser du och ditt parti att Sverige bör föregå med gott exempel och inte använda biståndet till kostnader för till exempel flyktingmottagning, skuldavskrivningar och andra utgiftsposter i Sverige som inte handlar om att stärka fattiga människor eller kan utvärderas gentemot biståndets mål?

Fredrik Reinfeldt (M): Moderaterna anser att den svenska regeringen ska bestämma hur svenska skattemedel bäst används för att bidra till utveckling. Denna bedömning kommer oftast att sammanfalla med vad OECD-DAC klassificerar som bistånd, men inte alltid. Det finns ibland initiativ som vi skulle kunna ta i kampen mot fattigdomen, men som vi hindras att göra för att pengarna finns på fel konton. Därför skulle vi vilja se en högre grad av flexibilitet i DAC reglerna. Beträffande omkostnader för flyktingmottagandet så är principen den att flyktingar är flyktingar oavsett om de kommer till Sverige eller till exempel befinner sig i Kenya. Det är därför rimligt att, så som OECD-DAC tillskriver, delar av kostnaden för detta kan rymmas inom biståndsramen. Vi ser inte heller någon konflikt mellan att stärka fattiga människor och främja skuldavskrivningar för fattiga länder. Skuldavskrivningar utgör en central del av arbetet med att lyfta länder ur fattigdom.

Jan Björklund (FP): Vissa kostnader för flyktingmottagning uppfyller OECD:s kriterier för bistånd och är därmed bistånd enligt de internationellt överenskomna regler som Sverige tillämpar.

SIDA 18 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Göran Hägglund (KD): Ja, mitt partis målsättning är att avräkningar som inte kan utvärderas gentemot biståndets mål, t ex kostnader för flyktingmottagning ska upphöra.

Mona Sahlin (S): Vi anser att avräkningar för till exempel flyktingmottagning som är förenliga med DAC:s regelverk ska kunna göras från biståndsramen. Vi vill slå vakt om regelverket så att det inte tolkas generösare än idag.

Det är rimligt att räkna av skuldavskrivningar från biståndsramen enligt DAC:s regler. Men det måste ske på rätt sätt, krona för krona, och inte på det sätt som skett under borgerliga regeringen då man räknat av hela summan från biståndsramen vilket direkt dränerar biståndet.

Maria Wetterstrand (MP): Miljöpartiet har föreslagit att pengar ska kunna tas från biståndet för att ge stipendier till studenter från utvecklingsländer så att de ska få möjlighet att komma hit och studera exempelvis miljöteknik.

Additionella pengar till klimatfinansiering

Det kommer krävas mycket resurser för anpassning till och att motverka klimatförändringarna i utvecklingsländer, som drabbas hårdast. Klimatkrisen är en konsekvens av främst industriländernas utsläpp av växthusgaser som därmed har ett ansvar att ge stöd till utvecklingsländer, utöver att minska sina egna utsläpp. Diakonia anser att klimatfinansiering i utvecklingsländer inte bör tas från biståndet. Klimatstöd bör ses som ett skadestånd snarare än bistånd. Däremot bör allt bistånd klimatanpassas och synergier mellan klimat och fattigdomsarbete stärkas, men resurserna för klimatinsatser måste vara additionella i enlighet med principerna i Klimatkonventionen (1992), Kyotoprotokollet (1997) och Bali-aktionsplanen (2007).

Anser ditt parti att klimatfinansiering i utvecklingsländer bör vara additionellt till biståndet och inte tas från planerat bistånd inom en procent av BNI?

Fredrik Reinfeldt (M): Att ge bistånd till klimatarbete står inte i motsättning till att ge bistånd till att stärka mänskliga rättigheter eller utbildning så länge som det är åtgärder som ryms inom DAC kriterierna.. Det kompletterar varandra och tar hänsyn till alla utmaningar utvecklingsländerna står inför.

Maud Olofsson (C): Centerpartiets ambition är att fortsätta leda ett Sverige som är bäst i världen på bistånd och finansiering av anpassningsåtgärder i U-länderna. Alliansregeringen har avsatt ca: 8 miljarder sek under perioden 2010-2012 till klimatåtgärder i U-länder och en majoritet av detta går till anpassning. Stödet ligger (och kommer att fortsatt ligga) inom en procent av BNI men över det internationella

biståndsmålet om 0,7 procent av BNI. Anpassningsåtgärder tränger inte ut andra insatser för minskad fattigdom utan är snarare en förstärkning av fattigdomsbekämpning och främjande av utveckling tex utbyggnad av infrastruktur och vattenförsörjning.

SIDA 19 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Jan Björklund (FP): Utöver det arbete för att motverka klimatförändringar i utvecklingsländer som ryms inom den ordinära biståndsbudgeten behöver ytterligare medel tillföras, t.ex. genom internationella mekanismer som utsläppshandel och CDM. Biståndet i stort bör också bidra till att motverka klimatförändringar i u-länder.

Göran Hagglund (KD): Vi vet att kostnaderna för klimatförändringen är stora redan idag och kommer att bli enorma, inte minst i utvecklingsländer. Därför tycker vi att det är viktigt att innovativa finansieringskällor utvecklas som är additionella till planerade biståndsmedel.

Det är dock viktigt att framförallt anpassningsåtgärder genomförs i samspel med det traditionella biståndet för att kunna utnyttja synergier och undvika dubblering av insatser. Allt bistånd bör "klimatanpassas".

Vissa klimatåtgärder faller inom DAC:s definition av bistånd och bör således kunna räknas som bistånd. Detta förutsätter förstås att åtgärderna syftar till fattigdomsbekämpning och respekterar utvecklingsmål.

Mona Sahlin (S): Ja, som vi ser det kommer ytterligare medel behövas för att hjälpa utvecklingsländerna att klimatanpassas. Dessa pengar kan tas fram via internationella mekanismer; exempelvis avgifter på flyget, skatt på flygbränsle, avgift på CDM-projekt m.m. Det nuvarande biståndet ska självklart också kunna användas så att det ger goda klimateffekter i de fattiga länderna. Därtill vill vi att hela det svenska biståndet ska klimatsäkras.

Maria Wetterstrand (MP): se svar på fråga 5.

C. Kapitalflykt

SIDA 20 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Kapitalflykt – ett hinder för effektiv fattigdomsbekämpning

Utvecklingsländerna beräknas förlora mellan 850 och 1 000 miljarder USD årligen (siffror från 2006) på grund av kapitalflykt, dvs. ett oregistrerat kapitalflöde som går från utvecklingsländer till OECD-länder eller så kallade skatteparadis. Kapitalflykten innebär att för varje biståndskrona så försvinner ca tio kronor som oregistrerat kapital ut ur utvecklingsländerna. Det är pengar som skulle kunna användas till att bekämpa fattigdomen och hantera effekter av klimat- och finanskrisen. Att stoppa detta utflöde av kapital skulle öka förutsättningarna för en inhemsk mobilisering av resurser och minska biståndsberoendet.

Diakonia anser att kapitalflykt utgör ett hinder för att bekämpa fattigdomen och att den bör stoppas.

Anser du och ditt parti att kapitalflykten från utvecklingsländer länder bör ses som ett hinder för en effektiv fattigdomsbekämpning och att det behövs kraftiga åtgärder för att stoppa den?

Fredrik Reinfeldt (M): Att flytta kapital utomlands behöver inte nödvändigtvis per definition vara kapitalflykt. Det kan också vara helt legitima transaktioner där enskilda flyttar sitt sparkapital. För att komma åt illegitima transaktioner krävs ett skattesystem som är effektivt och demokratiska institutioner. En del av utvecklingsbiståndet går till att hjälpa fattiga länder bygga upp ett effektivt skattesystem. Moderaterna anser det viktigt att utvecklingsländernas inhemska resursmobilisering stärks, inklusive utvecklandet av bättre offentlig finansiell styrning inte minst för att öka ägarskapet över landets egen utveckling och minska biståndsberoendet.

Jan Björklund (FP): Världssamfundet behöver gemensamt verka för att förhindra skatteflykt till skatteparadis. Flera viktiga steg iden riktningen har tagits de senaste åren men mer behöver göras. För utvecklingsländerna är det också viktigt att ha ett bra företagsklimat som gör att de medel som stannar kvar i landet kan användas till produktiva investeringar.

Göran Hägglund (KD): Ja, det är ett typiskt exempel på hur andra politikområden motverkar utvecklingsmål. Att motverka kapitalflykt är väldigt viktigt från ett PGU-perspektiv.

Mona Sahlin (S): Tillgång på kapital och investeringar är nyckel för utvecklingsländerna att växa. Investeringar behövs för sjukvård, i utbildning och för infrastruktur. Alla former av skatteparadis som olagligt undanhåller kapital ska motverkas. För att aktivt motarbeta skatteparadis behövs ett bra samarbete i EU och FN för att dela information om exempelvis transaktioner och undanhållna skatter. Det krävs en betydligt större transparens i det internationella finansiella systemet.

10. Öppen redovisning av företags vinster i de länder där de verkar

SIDA 21 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Kommer du och ditt parti att arbeta för att det införs internationella regler som ålägger företag att redovisa vinsterna land för land där de verkar som ett sätt att minimera skatteflykt?

Fredrik Reinfeldt (M): Sverige deltar redan idag i internationella organisationer (OECD) där dessa frågor diskuteras. Moderaterna är för öppenhet och vi anser att bolag som agerar utifrån s.k. skatteparadis måste redovisa grunderna för sina transaktioner. Men vi kan inte förbjuda länder från att ha olika skattesystem. Olika länder får ha olika skattesystem.

Jan Björklund (FP): Självklart är det problematiskt med skatteflykt i alla länder och det gäller särskilt för utvecklingsländer som ändå har en svår ekonomi. Vi vill gärna verka för att det inte sker men däremot är det svårt från Sveriges sida att påverka vad som sker mellan ett utvecklingsland och ett skatteparadis.

Göran Hägglund (KD): Strävan bör självklart vara så mycket öppenhet som möjligt. Partiet har inte tagit ställning till vilka metoder för dessa som är bäst lämpade och möjliga att genomföra i praktiken.

Mona Sahlin (S): Vi vill bekämpa skatteflykt. Stora multinationella bolag ska inte kunna undvika beskattning.

Öppenhet och automatiskt utbyte av information kring skattefrågor

Den största delen (64 procent) av kapitalflykten står den kommersiella sektorn för genom olika metoder (lagliga och olagliga) för att undvika skatt. Det sker exempelvis genom att varor eller tjänster säljs inom en multinationell koncern till konstgjort höga eller låga priser. Utvecklingsländer beräknas förlora 160 miljarder USD årligen i uteblivna skatteintäkter på grund av dessa sätt att undvika skatt. Denna typ av skatteflykt underlättas av att internationella regler tillåter företag att enbart redovisa vinster globalt, och inte vinsterna från verksamheterna i varje land där de verkar.

Diakonia anser att det behövs internationella regler som ålägger företag att redovisa sina vinster land för land, vilket skulle möjliggöra för utvecklingsländer att se potentiella skatteuttag, främja öppenhet och på sikt gynna företag som vill agera ansvarsfullt.

Kommer du och ditt parti att arbeta för att motverka skatteflykt via skatteparadis genom att verka för att det införs ett öppet och automatiskt informationsutbyte i skattefrågor på internationell nivå?

Fredrik Reinfeldt (M): Sverige deltar redan idag i internationella organisationer (OECD) där dessa frågor diskuteras. Vi är för öppenhet och vi är för informationsutbyte. Men man måste samtidigt ha respekt för att dessa informationsbytesavtal förutsätter en hel del. Bolagen måste ha systematisk bokföring, det måste finnas bolagslagar, revisorer och effektiva skattesystem.

SIDA 22 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Jan Björklund (FP): Vi ser positivt på ökat informationsutbyte via bilaterala avtal och eventuellt också bland flera länder. Däremot anser vi att man måste utreda frågan vidare och då särskilt ta hänsyn till integritetsaspekten så att inte känsliga personliga uppgifter kan spridas till länder med låg kontroll över informations-spridning av offentliga uppgifter.

Göran Hägglund (KD): Vi vill verka för detta och har även gjort så inom Europa-samarbetet. Idag har vi inom Europa successivt infört ett sådant system för att öka informationsutbytet. Detta sätt att arbeta skulle kunna användas som modell för andra delar av världen.

Mona Sahlin (S): Vi vill att Sverige prioriterar kampen mot ekobrott och skattefusk i Europa. Genom att Sverige agerar direkt som stat eller som medlem i EU i olika samarbetskonstellationer kan vi se till att skatteparadisen tvingas till skatteavtal. Skattemyndigheter måste få kunna lämna vidare information om misstänkt penningtvätt, försäkringsbedrägeri etc. till finanspolisen. Skattemyndigheter ska kunna ta del av informationen när åklagare via internationell rättshjälp hittar misstankar om skattebrott. Vi menar att lagen om skatteflykt inte har varit effektiv och måste därför ses över.

D. Ansvarsfull långivning

SIDA 23 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Ansvarsfull långivning som främjar demokrati och mänskliga rättigheter

I finanskrisens kölvatten har långivning ökat kraftigt till utvecklingsländer. För att lån- och kreditgarantivning ska gynna utveckling är det viktigt att den sker ansvarsfullt på ett sätt som främjar demokratiutveckling, mänskliga rättigheter, miljöhänsyn samt motverkar korruption och risker för nya skuldkriser. I Sverige gäller det Exportkreditnämnden (EKN) och Svensk Exportkredit.

Diakonia anser att ytterligare åtgärder bör vidtas för att säkerställa att svenska lån och exportkreditgarantier sker i enlighet med Politik för Global Utvecklings (PGU:s) målsättningar, samt att regelverk inom internationella finansiella institutioner stärks för att främja en ansvarsfull långivning.

Anser du och ditt parti att utförliga riktlinjer bör utformas för att säkerställa att svenska lån och exportkreditgarantier till utvecklingsländer sker i enlighet med Politik för Global Utvecklings (PGU:s) fattigdoms- och rättighetsperspektiv?

Fredrik Reinfeldt (M): Moderaterna anser att utförliga riktlinjer redan finns på plats i detta syfte som ligger i linje med PGU:s målsättningar.

Göran Hägglund (KD): Alla politikområden måste respektera utvecklingsmålen och PGU, samt mänskliga rättigheter och demokrati, självklart även långivning och handelspolitiken. Det finns starka skäl att se över dagens lån och exportkreditgarantier utifrån detta perspektiv.

Mona Sahlin (S): PGU innebär att alla politikområden ska sträva mot samma mål – en hållbar global utveckling, vilket betyder att också den verksamhet som beskrivs i frågan ska bidra till exempelvis utveckling eller klimatfrämjande. Långivning, bistånd eller andra utvecklingsinsatser måste självklart ske på ett ansvarsfullt sätt, där krav ställs på både givare och mottagare för främjande av utveckling, demokrati och fattigdomsbekämpning och mot korruption.

Avskrivning av illegitima skulder

Långivning till utvecklingsländer har under årens lopp många gånger bortsett från, och i vissa fall direkt motverkat, grundläggande principer om mänskliga rättigheter, transparens och demokratiutveckling i utvecklingsländer. Skulderna från lån till tidigare diktaturer eller projekt som inte gynnat utvecklingen i mottagarländerna drabbar fattiga människor dubbelt, först när de gavs och igen vid återbetalning som sker på bekostnad av fattigdomsbekämpning.

Diakonia anser att sådana lån är illegitima och att de bör avskrivas med hänvisning till att långivarna ej agerade ansvarsfullt, något som Norge gjort.

Anser du och ditt parti att skulder som härstammar från tidigare utlåning till diktaturer eller tvivelaktiga projekt som ej gagnat utveckling, bör skrivas av med hänvisning till oansvarig utlåning?

SIDA 24 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Fredrik Reinfeldt (M): Man kan inte göra en generell bedömning enbart med utgångspunkt för dessa två väldigt breda kriterier. Det bör man istället avgöra från fall till fall.

Jan Björklund (FP): Det är rimligt att lån som tidigare getts till diktaturer skrivs av. Men detta kan inte göras utan att krav ställs på politiska och ekonomiska reformer. Det skulle inte gynna en demokratisk utveckling, utan istället stärka korruptionen och odemokratiska element.

Göran Hågglund (KD): Ja, men vi tror inte på kravlöshet. För att skulderna ska skrivas av, måste de sittande ledarna själva bekämpa korruption, vara demokratiska och främja de mänskliga rättigheterna.

Mona Sahlin (S): Det måste prövas från fall till fall skuldavskrivningar ska kombineras med demokratiska och ekonomiska reformer och andra insatser i kampen mot korruption. De fattiga ländernas skuldbörda måste minska. Alla rika länder delar ansvaret för att befria jordens fattigaste från en växande skuldbörda. Det finns länder som betalar uppemot tre gånger mer i skuldavskrivningar än till investeringar i hälsa och utbildning. De fattigaste ländernas skulder måste skrivas av helt, dock inte på ett sådant sätt som urholkar biståndet och det ska ske på ett sätt som främjar hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning.

Maria Wetterstrand (MP): Kan Norge så kan vi.

Oberoende mekanism för skuldsanering

I dagsläget finns ingen oberoende skuldsaneringsmekanism för att avgöra huruvida skulder kan anses vara hållbara för utvecklingsländer eller om lånen getts på ett oansvarsfullt sätt. De mekanismer som finns är givarstyrda och täcker inte alla typer av skulder. Som ett led i att skapa ansvarstagande och stabilitet i det finansiella systemet har behovet av en oberoende mekanism för hantering av skulder definierats, och idén har stöd av flera länder.

Diakonia anser att det behövs en oberoende mekanism på internationell nivå som säkerställer en rättvis prövning av utvecklingsländers skulder vad gäller skuldållbarhet och ansvarsfrågan vid långivning.

Kommer du och ditt parti arbeta för att en oberoende skuldsaneringsmekanism på internationell nivå skapas för att säkerställa en rättvis prövning av utvecklingsländernas skulder?

Fredrik Reinfeldt (M): Stora skulder är ett problem. Men att ta ifrån suveräna stater deras legitima rätt till fordringar är inte rätt väg att gå. Om det fanns en oberoende mekanism för skuldsanering skulle utvecklingsländer få än svårare att finna finansiering. Inget land skulle vilja låna ut pengar till detta land. Av den anledningen riskerar en oberoende mekanism för skuldsanering att vara kontraproduktiv.

SIDA 25 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Jan Björklund (FP): Folkpartiet anser inte att nya system för skuldsanering behöver tillskapas. Vi bör använda de system som redan är etablerade.

Göran Hägglund (KD): Vi verkar för att illegitima skulder skrivs av under förutsättning att nuvarande ledare i utvecklingsländerna garanterar att mänskliga rättigheter respekteras, demokrati främjas och korruption motverkas. Vi vill förstås också motverka att lån ges på ett oansvarfullt sätt i framtiden. Huruvida en oberoende mekanism på internationell nivå är bäst metod, och hur denna i så fall ska utformas, har vi inte tagit ställning till, men är öppna för en diskussion om förslaget.

Mona Sahlin (S): Skulderna måste prövas från fall till fall. Skuldavskrivningar ska kombineras med demokratiska och ekonomiska reformer och andra insatser i kampen mot korruption.

Maria Wetterstrand (MP): Det låter som en bra idé. Vi ska fundera på det.

E. Politik för global utveckling

SIDA 26 av (26)
DATUM 2010-08-31
FÖRFATTARE Magnus Walan

Krav på konsekvensanalyser för mänskliga rättigheter och oberoende utvärderingsorgan

Sveriges politik på en rad olika politikområden får omfattande konsekvenser för fattiga människor i utvecklingsländer. Sedan Sveriges Riksdag i december 2003 beslutade om Politik för Global Utveckling (PGU) har Sverige fastställt att det övergripande målet för den samstämmiga politiken ska vara att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Riksdagen påpekade då att det fanns "målkonflikter" som måste hanteras. Vissa politikområden riskerade att underminera främjandet av mänskliga rättigheter och de fattiga människornas intressen. Nu skulle politiken bli samstämmig.

Diakonia anser att det finns stora brister i riksdagens och regeringens efterlevnad av politiken. Det handlar bland annat om att man inte identifierat målkonflikter och skapat, tydliga och transparenta mekanismer för att hantera målkonflikter. Konsekvensanalyser av politikens inverkan på fattiga människor och de mänskliga rättigheterna saknas ofta och det existerar inget oberoende och seriöst utvärderingsorgan. Allt detta har riksdagen betonat behov av i sitt utlåtande 2003.

Är du och ditt parti berett att ta konkreta steg för att införa krav på konsekvensanalyser enligt PGUs perspektiv samt införande av ett oberoende utvärderingsorgan av PGU?

Fredrik Reinfeldt (M): Vi delar inte den problembeskrivning som ges ovan. PGU:n innefattar just alla politikområden och det genomförs konsekvensanalyser enligt PGU:ns perspektiv vid centrala beslutspunkter. Vidare finns det redan oberoende utvärderingsorgan som kan granska PGU:n genomförande så som Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete (SADEV) och Riksrevisionen. Regeringen har dessutom nyligen gjort en utvärdering av genomförandet av PGU som är överlämnat till Riksdagen. Moderaterna delar den bild som beskrivs där.

Jan Björklund FP: Folkpartiet menar att det generellt sett bör göras en analys av politiken för global utveckling för att se hur den kan utvecklas. Inom ramen för den analysen ryms också frågan om konsekvensanalys och utvärderingsorgan.

Göran Hagglund (KD): Mitt parti har länge ställt krav på att målkonflikter ska uppmärksammas inom regeringens PGU-arbete på ett tydligare sätt och att krav ska finnas på att analyser ska göras av hur politiska beslut påverkar utvecklingsmålen. Regeringen håller nu på att utveckla metoder för att stärka arbetet med konsekvensanalyser utifrån PGU-perspektiv i hela regeringskansliet.

Vi tycker även att det behövs bättre sätt att utvärdera PGU, både internt inom regeringskansliet och genom extern granskning.

Mona Sahlin (S): Vi vill utveckla den svenska politiken för global utveckling genom att skapa en samordningsfunktion i Regeringskansliet som ska svara för att regeringens agenda samfällt strävar mot målet om hållbar global utveckling.